

Almanach

För Året

Efter vår Frälsares **CHRISTUS**
Födelse

1782.

Ell **GÖTHEBORGS** Horizont.

Eller 57 grad, 42 min. Pol-högd, och 22 tid-
min. Meridian - Skillnad Väster om Upsala
Observatorium.

Efter Hans Kongl. Maj:ts Nådigste
stadgande, utgifven

Åf Des Vetenskaps-*Academie.*

Exemplaret säljes häftadt och skaret för 1 Skill.

Stockholm, tryckt hos Carl Stolpe.

**Huru Såd, med minsta spillning,
kan skåras.**

Sil sådens skårande, brukas hand-skåra uti nägra få, hållt de Morra Landsorterna, men uti de flästa öfriga, brukas Lie. När man för dem i de förra berättar, at man på andra orter skår såd med Lie, på samma sätt som grås, falla de i förundran, och vilja knapt tro, at någon kan så oömt handtera såd. De föreställa sig, at ganska mycken såd måste derwid förspillas. Ingen lärer heller kunna neka, at ju långt mera såd spilles, när den skåres med lie, än med hand-skåra. Huru kommer det då til, at Lie wid skörden måst och nästan endast brukas uti de Södra sådes-rikare Lands-orterna? Skördsmästa orsaken lärer vara, at Lien är bekvämligare, eller kostar mindre på skårarens ryg, än hand-skåran, hwilket man måste medgifwa. Men som lättjan ensam ej är någon giltig ursäkt för sådes-spillningen, hwarpå man ock blyges öberopa sig, så påstår man ock, at det med lie gör fortare at skåra, samt at den större spillningen derwid är obetydelig, när man bår sig rätt och warsamt at samt, då korn och hafre skall skåras, förser Lien med

med en så kallad Soy, som tager med sig alla affkurna strån, och lägger dem bekvämligt och ordentligt för den efterkommande uptagaren.

Hwad det förra angår, nemligen, at skörden med Lie skall gå fortare, ja, efter någras påståender, dubbelt fortare, än med hand-skåra; så lärer det wara ogrundadt. Wäl kan en skårare med Lie nedfålla mera såd om dagen, än en med hand-skåra; men den förre fordrar 3 Personer sig til hjälp, som skola uptaga den affkurna såden, binda, skyla och hatta honom, samt råssa up den myckenhet lösa strån och är, som ligga strödde öfwer det skurna stycket; hwaremot hand-skåraren gör alt detta ensam på sitt stycke. Gif nu de 4 hwar sin hand-skåra, hwad gäller, at om de äro wane derwid och göra sin flit, skola de, på lika tid, skåra nästan lika stort stycke, men wida bättre och med mindre spillning. Man räknar i allmänhet, at en Lie-skårare med sina 3 medhjälpare, kan på en dag affskåra et Tunnelands åker, om såden står redig; men om den ligger oredig, såsom ofta händer, hinner han ej så mycket, om han ej framfar alt för wårdsloft. Uti de Lands-orter, där hand-skåra brukas, är wanligt, at en wid handlaget wan skårare, ja en gammal gubbe eller gumma, skår på en dag, med all be-

öwänlighet, en där så kallad måling, som är wid
påß af et sjettedels Tunnelands widd; men et raft
och slitigt hjon skär et fjerdedels Tunneland, och
det utan all hjälp, emedan han sjelf binder och bär
i hjon banden til skylar. Efter honom finnes sållan
något lösi strå eller ar på åkren, ty han ser det strap
och inläggjer det i bandet, så at ingen råfsning be-
höfwes. Således kan skörden med hand-skära gå,
om icke aldeles, dock nästan lika fort för sig, som
med lie. Det brådskar ej heller altid så mycket med
skörden, at man ju kan gifwa sig tid at förwätta den
wål. Ut är icke på en gång lika moget. Swarfö-
re skall då just alt fällas på en gång? Uti alla an-
dra förwättningar, räknas det billigt för et sel, at
hastigt slurfwa arbetet ifrån sig, och frågas ej hu-
ru fort, utan hura wål det är gjordt: hwarföre skall
då skondsamheten gälla framför alt, wid det aldra-
angelägnaste göromålet, som är, at skaffa bröd
i huset? Utminstone tyckas Torpare och de Bønder,
som ej hafwa stort utlåde, wara utan ursåkt, då de
wårdslöst handtera såden och förspilla Guds gåf-
wor. När brödet sedan tryter, så de wål an-
wända flera trötta dagar at det anskaffa, än som
hade behöfsts til försiktigaste insamlande af hwad
Gud låtit wäxa på deras åkrar.

Men

Men man föregifwer widare, at sådes-spillningen wid
warfam lie-skärning icke är särdeles betydlig. Derpå
swaras, at skäraren, ware så warfam som möjeligt är,
måste dock något baltigt hugga til med lien, om den
skall gå fram sitt slag, hwarwid åren nödmändigt un-
dergå en skafning, då icke allenast alla de löslige kor-
nen, som och gemenligen äro de mognaße, utfalla utan
åren, utan och hela ar afbrytas, som af skäraren
sjelf och det efterkommande myckna folket - til en del
förtrampas. Men det är nog bekant, huru öwar-
samt de sätte Herrskaps-bønder, torpare och dags-
werks karlar härwid förfara; de fråga sållan efter
husbondens skada, utan tycka wara alt wål, när en-
dast arbetet går fort och hurtigt. De som uptaga
och binda det skurna, skafa sedan äm widare ut såden,
men aldrast spillas wid råfsningen, då de kring
åkren strödda åren töslas, traslas, gnuggas och ka-
stas obarmhertigt. Det kan wål bända, at man ej
blir warse många från efter råfsningen, men man
ser icke eller gifwer aft på de oräkneliga korn, som
utfallit. De wisa sig ej förr än et par weckor deref-
ter, då åkren blir grön, såsom wore den å nyo sådd.
Desså måste alle tilstå, at wid skärning spillas åtminstone
så mycket, som utsådt warit. Den som då sådt 10 Tun-
ner, spiller 10 andra. Huru glad skulle icke mången wa-
ra, om han nästa år, då Old-meko kroken tilstundar,
hade de 10 spilda i bebåd, men det är då för sent at ångra.
Wid skärning med hand-skära kan ei, på långt när, så
mycket spillas. Skäraren griper med wänstra handen
några strån och håller dem stadigt, medan han med skä-
ran i den högra afskär dem, närmare marken, samt
låg.

lägger dem wacker och ordentligt ifrån sig, så at knapt något ar kommer i stor-åndan af bandet. Hans äga följer märken, at han ser och strax uphåmtar de ar, som kunnat affalla. Således blir efter honom intet at råssa. Detta skärnings-sätt har ock den förmån, at man bättre kan ha upsligt på skörd-folket. När hwar och en ar skyldig at skära och ansa sitt afmåtta stycke, gårdet ej an at skoka eller skarswa arbetet ifrån sig, ty husbonden eller des fogde kan om astone lätt se, huru hwar och en gjort sin skyldighet. Desutom torkar handskuren såd fortare, ty så ar ligga djupt inne i bandet: tröskningen går bättre och skyndsammare, ty de mästa aren komma midt på logen, då slagan kommer bättre åt dem, än då de äro gömde i tjocka halmen: halmen blir redigare och mindre krokad, följackteligen waraktigare til taf-täckning.

De oförskotte föreställa sig handskärning såsom ganska beswärlig; men arbetet ar aldeles icke tungt, utan för-rättas af ungt folk, i synnerhet Dwinfolk, som ännu äro wige och mjuka i ryggen. Äldre och styfware, eller längre til wårten, som want sig at wid skärningen gå på sina knän, klaga ej öfwer någon betydelig olägenhet. De som dertil ej kunnat wänja sig, hafwa dock ganska ofta tillfälle at råcka ut ryggen, och märkas ej om astone wara tröttare än wanligt. När man ock belä året haft så många trötta stunder, med plögning, såning, harsning, wältning m. m. under owist hopp om god årswårt; skall man då råfna på något litet beswär, när det kommit så långt, at intet annat återstår, än nyhåmta den wälsig-nesse, som Gud gifwit, och som man har så godt som i sina händer? Man wil dock icke råda någon Herre, at truga sitt folk til sådant skörde-sätt. De kunde, af owilja och owana, göra afondt hälften wårre. Udderwising, upmuntran och synnerhet husbondens exempel, uträtta mer. Woll-